

CDA Montferland,
Gewoon,
Eerlijk.

A large green circle containing the white text 'CDA' in a bold, italicized sans-serif font. The background of the entire page is a photograph of a rural landscape with a church spire in the distance and tall grass in the foreground.

CDA

Verkiezingsprogramma 2022 - 2026

Onze voorstellen voor een beter Montferland

Inleiding	3
Top 10 kandidaten	4
Wonen in een groen en aantrekkelijk Montferland	5
1. Wonen en bouwen	7
2. Landschap en beheer van de openbare ruimte	9
3. Cultuur	10
4. Duurzaamheid	11
5. Bereikbaarheid	13
Samen als krachtige samenleving in Montferland	15
1. Zorg	17
2. Gezondheid voor iedereen	18
3. Sport en spelen	19
4. Onderwijs en meedoen	20
5. Samenwerking met en in de gemeente	21
Werken en genieten in Montferland	23
1. Werk en inkomen	25
2. Toerisme	26
3. Economie en toekomstbestendig ondernemersklimaat	27
4. Veiligheid	29

Inleiding

Met trots presenteren wij ons verkiezingsprogramma voor 2022-2026: Gewoon, Eerlijk.

Het verkiezingsprogramma is bedoeld voor alle inwoners van Didam, 's-Heerenberg, Braamt, Loil, Nieuw-Dijk, Zeddam, Lengel, Beek, Loerbeek, Azewijn, Stokkum, Vethuizen, Wijnbergen en Kilder en de omgeving waarin zij wonen en leven. Het bouwt voort op de basis waar wij als CDA Montferland voor staan. Mensen bouwen de samenleving. We gaan uit van de kracht van de mensen zelf.

De overheid voert in die samenleving de noodzakelijke publieke diensten uit. De politiek zorgt voor kaders, wetgeving en controleert waar nodig. CDA Montferland is een volkspartij die vanuit het mensbeeld werkt. Wij streven naar een inclusieve samenleving. Dat betekent dat iedereen erbij hoort en zich kan herkennen in de personen en organisaties die er zijn om te helpen en te ondersteunen.

Zorgen is voor ons naar elkaar omzien; in een gezin, een familie, binnen vriendengroepen, verenigingen en organisaties, op scholen en in buurten. Wij staan voor een (christelijk) mensbeeld, waarbij we voor elkaar zorgen, elkaar helpen en problemen voorkomen. Je leeft niet alleen voor jezelf, maar ook voor de ander. Wij kiezen bewust partij voor de samenleving en de mensen die zelf de handen uit de mouwen steken en kansen benutten. Wij geloven in het oplossend vermogen en de zelfredzaamheid van mensen. De samenleving vormt daarbij het fundament voor de kwetsbare inwoners.

Karlijn Looman,
Lijsttrekker CDA Montferland

Voor de komende vier jaar hebben wij twee hoofddoelen:

1. Het bijdragen aan een positieve en eerlijke beeldvorming en uitstraling van het CDA als brede volkspartij.
2. Het op de agenda zetten van onderwerpen die onze inwoners bezighouden en/of raken en zaken die een (grote) impact hebben op onze leefomgeving. Daarbij focussen wij ons nadrukkelijk op de inhoud en de normen en waarden waar wij als CDA voor staan. Met randzaken houden we ons niet bezig. Al onze energie steken we in de (gemeentelijke) kerntaken, waarbij samenwerking met anderen voorop staat.

In ons verkiezingsprogramma richten wij ons op concrete en actuele onderwerpen, waar inwoners van Montferland mee te maken hebben of krijgen. Als partij geven we hier onze visie op en we geven aan welke concrete acties wij in de komende vier jaar hierop willen ondernemen.

Ik ben trots op het team dat klaarstaat om in de gemeenteraad en zo mogelijk in het bestuur van de gemeente Montferland van betekenis te zijn. Een team dat gaat voor een aanpak gericht op openheid, kwaliteit en besluiten, die een positieve bijdrage leveren aan onze gemeente en onze inwoners. Dit is ons plan voor Montferland, een gemeente waarin wij naast elkaar staan en naar elkaar omzien.

Ik ben enthousiast, geloof erin en reken op uw steun en stem.

1. Karlijn Looman, Didam

2. John Teunissen, 's-Heerenberg

3. Chiel Polman, Didam

4. Oscar van Leeuwen, Braamt

5. Merel Balduk, Loil

6. Jurge Menting, Zeddum

7. Janine de Reus, Nieuw-Dijk

8. Jur Heebing, Beek

9. Martijn Peters, Loil

10. Theo Bolder, Azewijn

*“Wij willen graag in Montferland
blijven wonen juist omdat het
groen is en een fijne plek om
kinderen in op te laten groeien”*

Samen verder bouwen aan een groen en aantrekkelijk Montferland

Elke plek, kern en stad in onze gemeente heeft zijn eigen karakter en identiteit. Dat maakt onze gemeente bijzonder en uniek. Die eigenheid is ook de kracht, omdat die mensen verbindt. In dit hoofdstuk maken wij duidelijk waar het CDA zich voor wil inzetten als het gaat om wonen en bouwen, landschap, duurzaamheid, cultuur en bereikbaarheid in de gemeente Montferland. Want dat het goed vertoeven is in Montferland, dat hoeven we u niet te vertellen. Het vraagt echter wel continu de inzet van ons allemaal. En daar staan wij voor! Dit vraagt geld en inspanning, daar zijn we heel eerlijk in. Maar als CDA zijn we van mening dat we beiden nodig hebben om een aantrekkelijke gemeente te blijven.

1. Wonen en bouwen

Wonen in Montferland betekent fijn en plezierig wonen en leven. Dit blijkt ook uit vele onderzoeken. Dat is iets om te koesteren, maar het vraagt wel continue inzet van de gemeente en van onze inwoners. Wij willen kwaliteit en creativiteit inzetten als het gaat om het vinden van oplossingen voor onze woningmarkt. Momenteel zitten we in een moeizame woningmarkt, waar prijzen hoog zijn en er weinig te koop of te huur is. Ook zien we de bevolking in Montferland veranderen, meer ouderen en meer singles, waardoor er behoefte bestaat aan andere vormen van bouwen.

Daarnaast stagneert de doorstroming op de woningmarkt. De jongere inwoners van Montferland komen moeilijk aan een eerste huis en voor de ouderen zijn er nauwelijks seniorenwoningen. Daarom vinden wij het belangrijk te onderzoeken aan welke knoppen wij als gemeente kunnen draaien om hier invloed op uit te oefenen. Manieren daarvoor zijn zelfbewoningsplicht (de koper mag gedurende de afgesproken termijn de woning niet doorverkoopen of verhuren) en bewoners uit Montferland voorrang geven voor bepaalde tijd om daarna nieuwe bewoners welkom te heten. Hier zet het CDA de komende vier jaar dan ook op in.

Ook gaan wij vol voor een goede en constructieve samenwerking met de woningcorporatie. Om zo samen de bestaande woningen duurzaam te maken en te streven naar betaalbare woningen voor iedereen. Daarbij gaat het wat ons betreft vooral om initiatieven op eigen gemeentelijke gronden. Ook willen wij onderzoeken of hiervoor particuliere gronden of gebouwen, mits passend binnen de gemeentelijke kaders, kunnen worden gebruikt.

Bij de uitwerking moeten we niet alleen creatief zijn, maar zeker ook lef tonen. We zetten de woonwensen en noden van de bewoners voorop, waarbij een mate van kwaliteit wordt nagestreefd die past bij Montferland.

Daarbij vinden wij het belangrijk dat er in alle kernen nieuwe woningen worden gebouwd. De te realiseren woningen moeten bovendien toekomstbestendig zijn, zodat ze zoveel mogelijk hun waarde behouden.

Inbreiding voor uitbreiding was bij de gemeente en provincie jarenlang het gedachtengoed. Maar voor de kwaliteit en de leefbaarheid van onze kernen en het behoud van het dorpse karakter nemen wij een ander standpunt in. Voor ons gaat uitbreiding voor inbreiding! In onze visie zijn de kernen groen, bieden ze ruimte voor ontmoeting en worden ze tegelijk zo klimaatneutraal als mogelijk gemaakt.

CDA bouwt verder aan:

- Bouwen naar behoefte in de gehele gemeente, waarbij de focus ligt op starters en senioren.
- De kleine kernen laten groeien naar behoefte. De primaire focus ligt op 's-Heerenberg en Didam. We blijven hier structureel bouwen.
- Zelfbewoningsplicht waar mogelijk. Wij bouwen niet alleen huizen, wij bieden een thuis.
- Duurzame en kwalitatieve woningen bouwen, die passen bij het karakter van de plek.
- Betaalbare woningen voor elke doelgroep.
- Continuering van de goede en constructieve samenwerking met de woningcorporatie.
- Ook andere woonvormen faciliteren als daar behoefte aan is.
- De voorrangsregeling op zo'n manier inzetten, dat iedereen aan de beurt komt, maar Montferlanders als eerste een fijn thuis kunnen vinden.

2. Landschap en beheer van de openbare ruimte

Het landschap is prachtig in Montferland. Of je nu door de bossen bij 't Peeske loopt, over de wal en plantage in 's-Heerenberg, langs de weilanden in Greffelkamp of door het nieuwe centrum van Didam, de aanwezigheid van zoveel verscheidenheid maakt onze gemeente zo prachtig. Om dit zo te houden, is veel inspanning van ons allemaal nodig. We zien namelijk veel veranderingen op ons afkomen, die allemaal een plek moeten krijgen in ons landschap, zowel in als buiten de kernen. Denk hierbij aan uitbreiding van woningbouw, de energietransitie, klimaatopgave, hittestress, droogte, transitie van de agrarische sector, afnemende biodiversiteit en een toename van het toerisme. Ook zien we veel partijen die actief zijn in ons buitengebied, wat positief is. Als CDA willen wij al deze krachten bundelen en faciliteren. Wil je het buitengebied mooi houden, dan is samenwerken daarbij noodzakelijk.

In de dorpen en de stad hebben wij veel openbaar gebied, wat bijdraagt aan het karakter van Montferland. Maar dit moet er wel goed uitzien, wil het bijdragen aan het woongenot van onze inwoners. Waar we de afgelopen jaren, vanwege een tekort aan financiële middelen, moesten bezuinigen op het openbaar groen zien we nu de negatieve gevolgen wat betreft de uitstraling en begaanbaarheid. Trottoirs zijn niet altijd goed te belopen vanwege het onkruid, allerlei obstakels en (op sommige plekken) nog niet uitgevoerd onderhoud. Daarnaast willen wij ons inzetten voor meer biodiversiteit. Want eerlijk, iedereen wil over een schoon trottoir lopen en genieten van de vlinders op de bloemen in het openbaar groen.

CDA bouwt verder aan:

- Een visie ontwikkelen voor ons landschap en buitengebied. Tevens lobbyen bij andere overheden om in samenwerking ervoor te zorgen dat ons (grensoverschrijdende) buitengebied mooi blijft. Verrommeling tegen gaan.
- Het openbaar groen in het binnenstedelijk gebied zo inrichten, dat het bijdraagt aan de biodiversiteit en het voorkomen van hittestress. Dit doen we vaker samen met onze inwoners. Denk hierbij aan overleg met buurtplatforms, afvalbrigades, burens die samen het openbaar groen bijhouden en bewoners die klompenpaden onderhouden. Wij zijn bereid hier structureel meer geld voor in te zetten.
- De frequentie van het onkruidvrij maken van trottoirs en wegen verhogen en waar nodig slechte trottoirs herstellen of aanpassen, zodat deze schoon en goed begaanbaar zijn en blijven. We beoordelen dit wel jaarlijks in het licht van de financiële mogelijkheden van de gemeente.
- Via het project 'Levend Landschap' een stimuleringsbudget beschikbaar stellen voor groepen en kernen die het landschap willen verbeteren. Hierbij denken wij onder andere aan akkerranden, bomen planten en klompenpaden.
- De haalbaarheid onderzoeken van een biodiversiteitsfonds om door middel hiervan de biodiversiteit in onze gemeente te kunnen bevorderen.

Naast historie bezitten de kernen en gemeenschappen in onze gemeente hun eigen specifieke karakter en identiteit. Dat maakt onze gemeente ook bijzonder en uniek. Die eigenheid is vaak ook de kracht van een (kleine) kern, omdat het mensen verbindt. Wij zijn trots op onze kernen en hun inwoners en willen het eigen karakter van de dorpen en stad graag behouden. Een belangrijk aspect hierbij is de cultuur van het dorp of de stad. Die zie je terug in het verenigingsleven, carnaval, schuttersfeest, Mechteld ten Ham, monumenten, kerken en tradities. Allemaal activiteiten en/of plekken die bijdragen aan het karakter en de identiteit van de kern. De kerktorens, molens, het kasteel en de uitkijktoren vallen vaak al van verre op en geven onze kernen een eigen karakter. Dat maakt onze gemeente ook zo geliefd bij fietsers en wandelaars. Dat Montferlandse karakter willen we in de toekomst verder versterken. Wij vinden dit belangrijk voor Montferland en dragen hieraan bij door te faciliteren, zodat de samenleving op krachtige wijze haar eigen gang kan gaan.

CDA bouwt verder aan:

- Het faciliteren van culturele initiatieven en projecten van en door inwoners, organisaties en verenigingen uit onze gemeente door hiervoor voldoende geld en menskracht beschikbaar te stellen.
- Samenwerking tussen kernen en verenigingen stimuleren en ze van elkaar laten leren (als daar behoefte aan is).
- De cultuur van de kernen onderdeel laten zijn van de omgevingsvisie, zodat deze gewaarborgd is en blijft. We doen dit onder andere door het monumentenbeleid voort te zetten en te verbeteren waar kan.
- Bureaucratische processen bij activiteiten en evenementen vereenvoudigen.

4. Duurzaamheid

Duurzaamheid is en blijft de komende decennia een belangrijk thema. Het gaat niet alleen om de transitie naar groene energie, maar ook om energiebesparing, circulaire economie, een aardgasvrije samenleving en nog meer doelstellingen die door de landelijke overheid zijn of worden nagestreefd. Dat dit nodig is, mag duidelijk zijn. Juist om er voor te zorgen dat onze (klein)kinderen ook op een fijne manier opgroeien. Daarom is het belangrijk om zorgvuldig, constructief en samen te kijken hoe we deze doelstellingen kunnen halen en onze kostbare ruimte zo optimaal mogelijk hiervoor kunnen inzetten. Want eerlijk, niemand wil windmolens vlakbij zijn huis, maar we willen wel allemaal een duurzame en gezonde omgeving nalaten. Dat knelt soms en vraagt van sommige gebieden en hun inwoners meer dan van andere. In die situaties hoort daar ook een goede compensatie bij.

Een ander belangrijk punt is energiebesparing. Huizen en gebouwen moeten duurzamer. Bespaar je goed dan merk je dit als bewoner ook direct in je portemonnee. Informatie is er voldoende, maar aan handjes en middelen ontbreekt het vaak. Wij willen energie besparen laagdrempelig en makkelijk maken, zodat het voor onze bewoners en ondernemers eenvoudiger wordt om zicht te krijgen waarop en hoe zij dat kunnen doen. Ook hierbij zoeken wij de samenwerking met partijen, zoals de woningcorporatie en AGEM.

Dat het klimaat verandert, merken we allemaal. Onze fysieke leefomgeving moet hierop worden aangepast. Een groene inrichting met meer ruimte voor water ontlast het riool, verbetert de wateropvang, bodemkwaliteit, water- en luchtkwaliteit en zorgt voor een aantrekkelijk woonklimaat. Met een plan van aanpak maken we inzichtelijk wat we allemaal moeten doen om onze leefomgeving 'klimaatklaar' te maken.

Onze gemeente heeft de stresstest afgerond. Deze test maakt onder andere inzichtelijk waar zich problemen voordoen bij hevige regenval. Wij accepteren enige wateroverlast op straat, maar niet in de woning. Ook erg belangrijk is, dat bij een zware onweersbui, de hulpdiensten hun werk kunnen doen. Samen met het waterschap en de provincie bekijken we daarom welke wegen aanpassingen behoeven en hoe we dat kunnen doen. Ieder vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid en expertise.

We kunnen uiteraard niet alles tegelijk uitvoeren. Daarom is een plan van aanpak met een bijbehorende tijdsfasering een prima hulpmiddel. Samenwerken met onze bewoners, ondernemers, het onderwijs en andere overheden is hierbij cruciaal en noodzakelijk.

CDA bouwt verder aan:

- 'Zon op alle daken' van alle bedrijfshallen en woningen. Wij gaan voor meervoudig ruimtegebruik en slimme combinaties.
- Een CO2-neutraal Montferland in 2050 of zo mogelijk eerder, waarbij we inzetten op drie sporen: besparing, opwekking (door zon op dak en windturbines) en alternatieven voor aardgas. Naast de gelden vanuit het rijk zijn wij bereid om hier structureel geld voor vrij te maken.
- Een redelijke compensatie voor inwoners, bij wie windmolens in de directe omgeving worden geplaatst.
- Een plan van aanpak voor klimaatadaptatie, zodat het fijn leven blijft in Montferland.
- Een eerlijk en open overleg en samenwerking met de betrokken inwoners van Montferland over gemeentelijke plannen en geplande veranderingen/aanpassingen op het gebied van duurzaamheid.

5. Bereikbaarheid

Er wordt geleefd, gerecreëerd en gewerkt in en buiten Montferland. Bereikbaarheid is dan ook een belangrijk punt. De auto, fiets, benenwagen en bus of trein, alle vervoersmogelijkheden verdienen onze aandacht. Die aandacht gaat voornamelijk uit naar het aanpakken van lokale knelpunten. Denk bijvoorbeeld aan de verkeersproblemen in 's-Heerenberg. Wij willen het autoverkeer zoveel mogelijk laten zijn waar het moet zijn, maar laten de auto niet overal toe waar het kan.

Kijken we breder dan alleen Montferland dan gebruiken wij ons CDA-netwerk om grotere mobiliteitsknelpunten, zoals de (te versnellen) verbreding van de A12, de aansluiting van de A15 en het dubbelspoor Arnhem-Doetinchem, gerealiseerd te krijgen. Als we kijken naar bereikbaarheid in relatie tot duurzaamheid dan zetten we vooral in op goede bereikbaarheid met de fiets en het faciliteren van de elektrische auto.

CDA bouwt verder aan:

- De al in beeld gebrachte verkeersknelpunten in onze gemeente verantwoord oplossen/aanpassen, waardoor de (verkeers-) veiligheid wordt verbeterd. En hier budget voor beschikbaar stellen.
- Het landelijke en provinciale CDA-netwerk benutten voor een betere regionale infrastructuur, zowel op de weg als op het spoor.
- Het ontwikkelen van een adequaat fietsbeleid voor Montferland, waarbij nadrukkelijk ook een relatie wordt gelegd met recreatie, bereikbaarheid en veiligheid.
- De duurzame mobiliteit een boost geven. Meer laadpalen in alle kernen faciliteren aan de hand van de al ontwikkelde laadpalenvisie.

Verkiezingsprogramma 2022 - 2026

“Het geeft zoveel voldoening om dit te kunnen doen voor de ouderen in ons dorp”

Samen verder bouwen aan een krachtige samenleving in Montferland

In Montferland staat niemand er alleen voor. Dat geldt op de eerste plaats in de eigen thuissituatie bij familie en vrienden, waar we elkaar helpen en verantwoordelijkheid voor elkaar nemen. Zorgen en leven doen we tenslotte samen. Als iedereen verantwoordelijkheid neemt voor zijn eigen leven en omkijkt naar dat van anderen, zorgen we voor een krachtige samenleving in Montferland. In dit hoofdstuk vertellen we u waar het CDA zich voor wil inzetten als het gaat om zorg, gezondheid, sport en onderwijs; en hoe we dit samen kunnen doen. De basis hierbij is dat iedereen zijn of haar verantwoordelijkheid neemt en samenwerking zoekt waar dat nodig is en gewenst.

1. Zorg

Zorg is een basisrecht. Dit betekent dat zorg voor iedereen beschikbaar moet zijn. Dat geldt niet alleen voor de gezondheidszorg, maar ook voor de zorg voor ouderen, mensen met een beperking, de jeugd en voor degenen die psychische zorg nodig hebben. We worden met elkaar steeds ouder. Dat is iets om dankbaar voor te zijn. Maar het betekent ook dat de vraag naar en de druk op de zorg steeds groter wordt. Om die druk en vraag aan te kunnen, moeten we als gemeenschap samen de schouders eronder zetten. We kijken dus eerst wat de bewoner zelf nog kan of met behulp van anderen. Wij kennen hier een goed naoberschap, dat behouden moet blijven.

Het CDA vindt dat jongeren, die hulp nodig hebben, moeten kunnen rekenen op goede jeugdzorg. Als het thuis niet meer gaat, moeten kinderen passende zorg krijgen. Als dit in het belang van het kind is, bij voorkeur in een pleeggezin of een gezinshuis.

De overheveling van de jeugdzorg naar de gemeenten heeft de zorg toegankelijker gemaakt, maar ook veel duurder. Daarom moeten we beter kijken welke zorg echt nodig is en hogere eisen stellen aan nieuwe aanbieders. In de overlap met het passend onderwijs maken we meer samenwerking mogelijk, waarbij het welzijn van het kind voorop staat.

De grote opgave voor de komende jaren is om met elkaar te zorgen dat de zorg van hoge kwaliteit blijft, en voor iedereen toegankelijk en betaalbaar. Voor een ieders portemonnee, dus ook die van de gemeente. We maken werk van preventie en daarmee het voorkomen van zorg. Met een innovatieve aanpak en verdere digitalisering maken we menskracht vrij, die dan kan worden ingezet voor die zorg die alleen door mensen kan worden gedaan.

Ook gaan we de zorg anders en beter organiseren, met meer samenwerking en de keuze voor zinnige zorg in het belang van de zorgvrager.

Voor ons is de zorg geen markt, maar mensenwerk. Het belang van de zorgvrager staat daarbij altijd voorop. Daarom kiezen wij als basis voor de zorgaanpak in Montferland voor nadrukkelijke samenwerking tussen de gemeente, inwoners, aanbieders, mantelzorgers en verenigingen.

CDA bouwt verder aan:

- De samenwerking tussen gemeente, inwoners, aanbieders, mantelzorgers, verenigingen meer en beter op elkaar afstemmen. Samen in gesprek aan de keukentafel is daarbij belangrijk en moet nadrukkelijk onderdeel worden van de zorgaanvraag. Uitgangspunt hierbij is dat op basis van gelijkwaardigheid er inzicht en duidelijkheid in de werkelijke zorgbehoefte wordt gekregen.
- Preventie en het ondersteunen van zorginitiatieven, die er toe bijdragen dat de zorgvraag afneemt of tot een later moment kan worden uitgesteld.
- Gebruik maken van het CDA-netwerk om het betaalbaar houden van de zorg voor de gemeente onder de aandacht te brengen van de landelijke politiek.
- Bewoners langer gezond en zelfstandig houden door innovatieve initiatieven en aanpassingen in de zorg te stimuleren en te bewerkstelligen.
- Een goede regionale samenwerking voor specialistische zorg. Dit kunnen wij als gemeente niet alleen.

Gezondheid is voor iedereen belangrijk. Met preventie en het realiseren van nieuwe initiatieven is nog veel gezondheidswinst te behalen. Positieve gezondheid, preventie en meer aandacht voor gezond eten, sporten, overgewicht en niet-roken vergroten de kwaliteit van leven en verlagen de druk op de zorg. We zetten in op actieve gezondheidspreventie met een laagdrempelig advies over gezond leven en bewegen voor onze bewoners. Het gaat hierbij niet alleen om de fysieke gezondheid, maar juist ook om de mentale gezondheid. De afgelopen tijd is door corona bij veel inwoners gebleken dat mentale gezondheid heel belangrijk is. Heb je hier voldoende aandacht voor, dan leidt dit tot minder zorgvragen.

Gezondheidscijfers geven aan dat er in onze gemeente meer inwoners dan gemiddeld in Nederland met gezondheidsachterstanden en ongezonde leefgewoonten zijn. Overgewicht, obesitas, chronische ziekten, vaatproblemen en hoge bloeddruk spelen daarbij een grote rol. In de afgelopen vier jaren zijn we in Montferland gestart met een preventieve aanpak door middel van goede voorlichting en een goed functionerende gezondheidszorg. Tegelijk zijn er projecten gericht op het stimuleren van een gezonde leefstijl gestart. Een prima eerste aanpak die vooral voortgezet moet worden.

Voor de komende raadsperiode zijn wij echter van mening dat er meer nodig is. Met alleen preventieve maatregelen komen we er niet. Wij als gemeente moeten meer dan tot nu toe gezondheid verbeterende initiatieven (laten) ontwikkelen. Dit in het belang van onze inwoners en van onze gemeente.

Want het uitblijven van een gezondheid verbeterend beleid leidt de komende jaren in ieder geval tot meer en duurdere zorgafhankelijkheid, hogere ziektekostenpremies, toename van schulden, afname van arbeidsinzet, meer ondersteuningsbehoefte, druk op de (lokale) gezondheidszorg en meer kosten voor de gemeente Montferland.

Het CDA streeft daarom naar een gemeente, waarin de inwoners op een vitale manier oud worden. Om dit te kunnen realiseren, willen wij zoveel mogelijk per kern stimuleren dat bewoners, de lokale/regionale micro-economie, scholen, sportverenigingen, zorgverleners en de gemeente een omgeving creëren, waarin we opgroeien met een gezond beeld van voeding en beweging. Daarmee dringen we welvaartsziekten als obesitas, diabetes type 2 en hoge bloeddruk terug. Voor de gezondheidszorg resulteert dit in minder medicatie en minder complicaties, voor de gemeente en de zorg in minder kosten.

CDA bouwt verder aan:

- Stimuleren van en meedenken bij het in gang zetten van initiatieven die de gezondheid bevorderen.
- Stimuleren dat de bewoners in onze gemeente hun eigen regie hebben over het verbeteren van hun leefstijl.
- Leefstijlverbetering van onze inwoners rekenen tot één van de speerpunten van het beleid.
- Geld vrijmaken voor initiatieven die voor gezondheidswinst bij onze inwoners zorgen.
- Het voorkomen van eenzaamheid in Montferland. Iedereen mag meedoen.
- Praktijkondersteuning om juist die mentale gezondheid goed in de gaten te houden.

3. Sport en spelen

Sporten en spelen zijn belangrijk in Montferland. Dat stimuleren wij, omdat sport in grote mate bijdraagt om gezond en mentaal fit te blijven. Dat geldt voor zowel jong als oud. Gelukkig gebeurt er al heel veel in Montferland. Kijk onder andere naar het uitgebreide mountainbikenetwerk, het Cool Nature park, de skatebanen, de vele fietsers en wandelaars en het brede aanbod van de in onze gemeente aanwezige sportverenigingen. Het CDA vindt dat iedereen op zijn of haar manier moet kunnen sporten, passend bij de (financiële) omgeving van Montferland. De gemeente heeft hierbij vooral een faciliterende en ondersteunende rol. Waar nodig wordt samenwerking tussen verenigingen gestimuleerd en ondersteund. Ook moet iedere inwoner van de gemeente Montferland binnen een redelijke (tijds-)afstand kunnen sporten. Subsidies moeten aan dit doel bijdragen. Wij zien dat verenigingen heel goed in staat zijn om inwoners te binden en met elkaar te verbinden. Dit betekent dat sport en clubs bijdragen aan de verbetering van de (sociale) gezondheid. Dat waarderen we enorm.

De Nevelhorst is een prachtig gebied, waaraan mensen veel (sport)herinneringen hebben. Waar de oudere generatie er nog heeft leren zwemmen, kent de jongere generatie het vooral als een plek waar in de zomer heerlijk kon worden gerecreëerd.

Waar het nu een prachtig gebied is om te wandelen, is er volgens het CDA veel meer mogelijk. De zomers worden warmer, de vraag naar recreatieplekken voor jong en oud neemt steeds meer toe en de roep om meer openbare sportvoorzieningen en -mogelijkheden klinkt steeds luider. Wij zijn van mening dat de Nevelhorst hierop kan worden aangepast. Daarom willen wij ons inzetten om de waterplas weer geschikt te maken voor een voor iedereen toegankelijke zwemplek en tevens en vooral een plek waar door gezinnen kan worden gerecreëerd. We weten allen wat Stroombroek in Braamt voor een toegevoegde waarde heeft. Waarom dan niet iets vergelijkbaars op meerdere plekken in onze gemeente creëren?

CDA bouwt verder aan:

- Verenigingen en initiatieven faciliteren waar het gaat om sport, bewegen en spelen voor alle inwoners.
- Bewegingsactiviteiten dichtbij huis.
- Laagdrempelige en toegankelijke activiteiten (ommetjes) in samenwerking met de kernen en de toeristische sector. Denk hierbij aan klompenpaden, een recreatieve fietsvierdaagse etc.
- Van de Nevelhorst weer een recreatieplek maken voor het gezin. Daarvoor willen wij incidenteel geld vrij maken.

Het (basis)onderwijs is een belangrijk bindmiddel in de Montferlandse samenleving. Kwaliteit staat daarbij voorop. Goede faciliteiten horen hierbij. Denk daarbij aan een groen speelplein met veel uitdagingen om te leren en spelen en een goed gebouw waar passend onderwijs kan worden gegeven. Wij geven schoolbesturen dan ook de ruimte om mee te denken en aan te geven wat het beste past bij de kinderen. De realisatie van de Brede School in 's-Heerenberg past in zo'n ontwikkeling. Een opzet die geheel overeenkomt met onze zienswijze. De kruisbestuiving die hier plaats kan vinden, levert een belangrijke bijdrage aan het onderwijs binnen onze gemeente.

Je bent nooit uitgeleerd. Leren doe je je leven lang. Ook voor nieuwkomers in onze gemeente geldt dit. Wil je meedoen in de samenleving dan moet je de Nederlandse taal beheersen. Hierin moeten wij als gemeente optimaal investeren. Nieuwkomers moeten maximaal uitgedaagd worden om snel en actief te integreren.

Wij willen dat alle inwoners van Montferland mee kunnen komen, kunnen omgaan met de veranderingen, niet met angst maar met vertrouwen naar de toekomst kijken, zichzelf kunnen redden en een wezenlijke bijdrage aan de maatschappij kunnen leveren. Maar ook dat mensen hier een fijne plek hebben om te leven, zichzelf kunnen ontplooiën, bijdragen aan oplossingen voor het klimaat, kunnen werken in de techniek en dat ze hier blijven wonen en werken. Dan is kunst, cultuur, bewegen en educatie niet iets wat leuk is of wat er bij komt, maar bittere noodzaak en waardebepalend voor de inwoners en hun omgeving.

Overall zijn vrijwilligers, bewoners en hun organisaties actief voor doelen die zij zelf belangrijk en nodig vinden. Doelen die belangrijk zijn voor een levendige gemeente en lokale samenleving. Mensen pakken graag hun rol in het democratisch proces, het bijhouden van het groen, publieke voorzieningen, duurzame energie, zorg, jeugd, sport, cultuur, integratie en bij nog veel meer activiteiten. Op eigen initiatief, maar ook als de gemeente hen daar om vraagt. Dit is vrijwillig, maar niet vrijblijvend. Vrijwillige inzet ontstaat ook niet 'vanzelf'. Daarvoor is ruimte en vrijheid nodig en de gemeente speelt hier een belangrijke rol in. Een betrokken gemeente creëert de randvoorwaarden waaronder het brede vrijwilligerswerk kan floreren. Daarom zetten wij ons in voor een visie voor vrijwilligersondersteuning, die samen met verenigingen en vrijwilligersorganisaties wordt gemaakt.

CDA bouwt verder aan:

- Het neerzetten van een Brede School in 's-Heerenberg, die bijdraagt aan de ontwikkeling van kinderen.
- Ondersteuning van kleinere' basisscholen in de kernen.
- Begeleiding en ondersteuning voor nieuwkomers bij de beheersing van de Nederlandse taal over een langere periode, in samenwerking met welzijnsorganisaties.
- Investeren in het faciliteren van welzijnsorganisaties, die bijdragen aan zelfredzaamheid en het leven lang blijven leren.
- Uitwerken van een gezamenlijke visie op de vrijwilligersondersteuning in samenwerking met alle vrijwilligersorganisaties, want zij bieden vaak ondersteuning die interessant is voor anderen.

5. Samenwerking met en in de gemeente

Als gemeente ben je er voor je inwoners. Daar hoort een gemeentelijke organisatie bij die transparant is, faciliteert en meedenkt waar het kan en (wettelijke) kaders hanteert waar het moet. Maar ook een gemeente die naar haar inwoners vooral open, eerlijk en duidelijk communiceert en handelt. Dat betekent duidelijk en (voor iedereen) begrijpbaar communiceren over rollen en posities en duidelijke aangeven wanneer inspraak en participatie mogelijk en/of gewenst is en wanneer niet. Daarbij vinden wij het belangrijk dat de gemeente in een zo vroeg mogelijk stadium duidelijk maakt wat het doel is van de participatie en of de inwoners daarbij (in een fase van het proces) worden geïnformeerd of dat men in staat wordt gesteld om mee te denken en soms zelf mee te beslissen.

De afgelopen tijd heeft de gemeente onder grote financiële druk gestaan, waardoor moeilijke beslissingen moesten worden genomen. Het resultaat hiervan is dat het tij keert en er wat meer lucht ontstaat. Het CDA blijft de komende raadsperiode constructief kritisch kijken naar waar wij als Montferland op de langere termijn naartoe willen en waar we ons geld aan uitgeven. Een cultuur van samenwerken is daarbij noodzakelijk. Het gaat hierbij niet om jullie of wij, maar om ons samen. Deze benadering heeft betrekking op de samenwerking met andere gemeenten en overheden, de relatie en interactie met inwoners, organisaties, ondernemers en onderwijs. Maar dit geldt natuurlijk ook voor de gemeenteraad.

Bij de uitwerking van de langetermijnvisie staan wij voor een gedegen financiële onderbouwing van de te realiseren plannen. Rentmeesterschap staat voor ons hierbij voorop. Dat betekent dat er financiële reserves opgebouwd horen te worden, juist voor de volgende generaties.

CDA Montferland streeft naar kansen voor iedereen en oplossingen voor de lange termijn. Daarbij is het niet zo dat de gemeentelijke overheid dit allemaal van bovenaf gaat regelen, maar de gemeente helpt om initiatieven vanuit de samenleving ruimte te geven en mogelijk te maken.

Zoals al aangegeven, hebben we de afgelopen periode moeilijke keuzes moeten maken. Maar dit waren wel noodzakelijke en eerlijke keuzes. Dit heeft tot een betere financiële positie geleid, maar we moeten dit doorzetten om als gemeente gezond te blijven.

CDA bouwt verder aan:

- Wij gaan graag de samenwerking met andere (buur)gemeenten en overheden aan om op basis van dezelfde doelen voor onze gemeente en/of regio positieve resultaten te behalen. Ook als dit over de grens is.
- Het stellen van duidelijke kaders en doelen en een eerlijke communicatie naar alle partijen waarmee de gemeente te maken heeft. Samenwerken is hierbij het uitgangspunt.
- Een gezonde gemeentelijke financiële positie en deze op orde houden.

Samen verder bouwen aan een sterk economisch Montferland

Montferland is een prachtige omgeving waar volop te genieten valt. Een gemeente met een rijke historie en uitstekende toeristische mogelijkheden. Dat is een kwaliteit die onze gemeente gegeven is en die wij moeten koesteren en duurzaam moeten ontwikkelen. Daarnaast is onze gemeente gunstig gelegen, met name voor logistieke ontwikkelingen. Dit soort ontwikkelingen zijn nodig voor onze economie en welvaart maar vragen, zeker als gevolg van steeds verdere globalisering, om steeds meer ruimte. Niet alleen in de rest van Nederland, maar ook in onze gemeente.

We zijn een prachtige gemeente waar het fijn wonen en genieten is. Om dat zo te kunnen houden, moeten we gezamenlijk stappen zetten en er samen voor werken. In dit hoofdstuk laten wij u zien waar het CDA, als het gaat om economie, werk, toerisme en veiligheid, voor staat en zich voor wil inzetten. Want dat wij in Montferland potentieel 'in handen hebben', is iedereen wel duidelijk. De opgave is om dat potentieel zoveel mogelijk gezamenlijk en evenwichtig tot ontwikkeling te brengen. Dat is in ons aller belang en in het belang van onze kinderen en kleinkinderen.

“Als Montferland hebben we goud in handen. Onze locatie als gemeente is uniek in Nederland”

1. Werk en inkomen

De waarde van werk mag en kan niet onderschat worden. Werk geeft een persoon eigenwaarde, zelfstandigheid, zingeving en maakt iemand actief onderdeel van de samenleving. Hoe meer werk er gecreëerd wordt hoe meer mensen, zoals jongeren, buitenlandse medewerkers (arbeidsmigranten) en starters, kunnen meedoen. Niet alleen aan het arbeidsproces, maar ook aan het sociale en actieve (verenigings-)leven in elk van onze kernen. Wij zijn er van overtuigd dat dit de basis is voor ons gezamenlijk welzijn.

Binnen onze opvatting over een inclusieve samenleving krijgt iedereen een kans om op eigen niveau te werken en in een passende functie. Tegelijkertijd hebben we in deze tijd te maken met veel openstaande vacatures. De vraag hoe hieromtrent een goede match te maken, is een uitdaging waar werkgevers en gemeenten de komende periode samen voor staan. Wij zien - in het bestaande arbeidsmarktverband - voor onze gemeente een betrokken en actieve rol weggelegd om zo een bijdrage te leveren aan een vitale arbeidsmarkt.

CDA bouwt verder aan:

- Iedere inwoner stimuleren zoveel als mogelijk bij te dragen aan de Montferlandse gemeenschap, zodat optimaal gebruik gemaakt kan worden van zijn/haar talenten. Dit kan via vrijwillige inzet in de eigen kern of bij een vereniging of organisatie, via het werk of door middel van het helpen of ondersteunen van anderen (bijvoorbeeld via (mantel) zorg). Armoede willen we met name bestrijden door een gerichte inzet op het verkrijgen van werk.
- Uitvoering van de banenafpraak.
- Goede leefomstandigheden voor buitenlandse medewerkers.

Met Montferland hebben wij ‘goud in handen’. Onder andere de stadskern van 's-Heerenberg rond Huis Bergh, de Motte Montferland, de molens, historische gebouwen en de Montferlandse bossen maken onze gemeente prachtig, maar ze verdienen wel meer aandacht. Wij zien toerisme als één van de belangrijke pijlers van de gemeente Montferland.

Maar niet alleen Montferland, ook de ontwikkelingen in de omliggende gemeenten, zoals het outlet centre in Zevenaar, maken ons een aantrekkelijke gemeente voor de toerist. Dit vraagt wel een goede (digitale) infrastructuur om al deze plekken te kunnen bereiken. Mocht dit om een gemeentelijke investering vragen, dan is het CDA bereid die te doen.

Montferland heeft bijzondere en kenmerkende kwaliteiten, die zich door de eeuwen heen hebben ontwikkeld. Deze cultuurrijke en landschappelijke kernkwaliteiten moeten wij als Montferland uitdragen en benutten. Montferland moet een begrip worden dat iedereen in Nederland kent. Zo blijven we 's-Heerenberg als kasteelstad promoten. Ruimte moet er blijven voor nieuwe ontwikkelingen die bijdragen aan het positieve uithangbord van Montferland. De historie en de toekomst moeten bijdragen aan het bijzondere karakter van Montferland.

CDA bouwt verder aan:

- Bijzonderheden in de spotlight zetten en deze (blijven) promoten. Samen met de toeristische sector het fietsnetwerk in Montferland verbeteren. Toeristische recreatieve activiteiten/evenementen aanmoedigen en ondersteunen.
- Samenwerken met buurgemeenten om voorzieningen voor toerisme te faciliteren.
- De uitvoer en de realisatie van het (nieuw) toeristisch/ recreatieve beleid blijft, zoals nu al het geval is, de verantwoordelijkheid van de totale recreatieve en toeristische sector in Montferland. Hiervoor worden middelen en mogelijkheden beschikbaar gesteld

3. Economie en toekomstbestendig ondernemersklimaat

Montferland ligt geografisch erg gunstig voor (grote en middelgrote) logistieke bedrijven en de daarmee verbonden ondernemingen. De verkeersader A12, de Rijn bij Emmerich en het spoor komen in onze regio bij elkaar. Onze prachtige natuurlijke omgeving biedt bovendien veel mogelijkheden voor vele vormen van toerisme. Deze kansen willen we optimaal benutten. Dat mag echter niet ten koste gaan van het woonplezier en de kwaliteit van ons platteland. Montferland is en blijft voor bedrijven een aantrekkelijke gemeente om zich te vestigen. We willen daarom werken aan een goed ondernemersklimaat. Al deze ontwikkelingen vragen een constante afweging van alle belangen, om er samen voor te zorgen dat we de juiste keuze voor nu en in de toekomst maken.

Ontwikkelingen in de omliggende gemeenten maken dat samenwerking nodig is om onze gunstige ligging nog beter uit te baten. Wij zitten op een perfect punt waar drie economisch belangrijke elementen, water, spoor en weg, bij elkaar komen. Samen vormen die de driehoek Emmerich, Zevenaar en Montferland. Daar moeten we volop gebruik van maken, waarbij een gezamenlijke (regionale) aanpak gewenst en noodzakelijk is. Als gemeente zoeken we daarbij de balans tussen wat wij kunnen betekenen voor de regio en wat wij vinden dat ons gebied aan kan. Creativiteit, oplossingsgerichtheid en samenwerking staan daarbij voorop.

Door de economische gevolgen van de coronacrisis is de opdracht voor de komende jaren duidelijk: investeren en innoveren. Door middel van investeringen in de woningbouw, infrastructuur, digitalisering, innovatie en duurzaamheid zetten wij in op een krachtig economisch herstel. Tegelijk maken we de omslag naar een eerlijke, innovatieve en weerbare economie, waarbij circulariteit voorop staat.

Onnodige regels en ingewikkelde procedures zitten ondernemers in de weg. Wij willen een dienstbare gemeente, die met ondernemers meedenkt, oplossingen biedt en belemmeringen wegneemt. Daarom vindt het CDA dat we constructief moeten blijven kijken waar we ons geld aangeven en aan welke doelen van de gemeente het bijdraagt.

We blijven investeren in de vitaliteit van de centra van Didam en 's-Heerenberg. Eén van onze speerpunten is het vervolmaken van het Centrumplan Didam. Samen met de maatschappelijke partners in de retail, horeca, cultuur en het vastgoed maken we een integrale uitvoeringsagenda voor de centra. Daarbij willen we versplintering van winkelgebieden en (potentiële) leegstand voorkomen. Dit moet in regionale afstemming gebeuren.

3. Economie en toekomstbestendig ondernemersklimaat

We hebben aandacht voor de lokale leegstand en deze kan mede worden opgelost door wonen boven winkels of het ombouwen van niet meer gebruikte winkels. Het stimuleren van de inzet van een centrummanager, die de organisatiegraad bij ondernemers versterkt, kan daarbij goed werken.

De landbouw maakt een belangrijk onderdeel uit van Montferland en is economische drager van het platteland en indirect ook belangrijk voor de werkvoorziening in de regio. De landbouw staat voor veel opgaven, zoals het terugdringen van de uitstoot. De sector zit in een transitie naar meer duurzame en toekomstbestendige landbouw, in evenwicht met de natuur en met eerlijke prijzen voor de boer. Voor een leefbaar en sterk platteland is een gezonde agrarische sector erg belangrijk. Dit vraagt ook ruimte voor onze boeren om te kunnen ondernemen. Veel regelgeving voor de agrarische sector komt vanuit het rijk en de provincie. Maar CDA Montferland wil ruimte geven aan de agrarische ondernemer door actief mee te denken aan oplossingen en aanpassingen. Lokale regelgeving mag daarbij niet belemmerend werken. Nevenactiviteiten willen we meer toestaan, mits ze kleinschalig van aard zijn en passen bij het karakter van Montferland. Boeren zijn altijd de beheerders van het landschap geweest. Maar nu zien we ook veel particulieren en (natuur)organisaties die deze taak overnemen. Wij willen boeren, particulieren en (natuur)organisaties juist bij elkaar brengen om samen het gesprek te voeren en samen de goede dingen te doen.

Droogte wordt een grote uitdaging in de toekomst. Eén ding is zeker, dit kunnen we als gemeente alleen niet oplossen. Er valt jaarlijks genoeg regen, maar niet de juiste hoeveelheid op het juiste moment. We moeten dus op zoek naar slimme en betaalbare oplossingen, om ook in Montferland vruchtbare landbouwgrond te behouden. We gaan dit nadrukkelijk adresseren bij al onze partners, om ons mooie buitengebied (ook economisch) in de toekomst leefbaar te houden. Biodiversiteit hoort hierbij.

CDA bouwt verder aan:

- DOCKSNLD blijven ontwikkelen op een duurzame en landschappelijk in te passen manier.
- Vooruitstrevend beleid voor bedrijventerreinen om deze duurzaam en toekomstbestendig te maken. Van de gemeente verwachten wij hierbij een constructieve aanpak gericht op een gezond en actief ondernemersklimaat.
- Meer nevenactiviteiten mogelijk maken voor agrarische ondernemers mits die passen in het Montferlandse karakter. Het gemeentelijke bureaucratisch proces moet hierbij vereenvoudigd worden.
- Het Centrumplan Didam zodanig vervolmaken dat de centrumfunctie wordt versterkt.
- Investeren en innoveren in circulariteit, woningbouw en duurzaamheid.
- Verbeteren van de samenwerking met Emerich, Doetinchem en Zevenaar om samen de economische kracht van ons gebied verder op de kaart te zetten.

4. Veiligheid

We leven in Montferland in een veilige gemeente. Echter de ontmanteling van drugspanden, vuurwerk in de nachtelijke uren, auto's die veel te hard rijden en onvoldoende regelnaleving laten zien dat veiligheid in Montferland nog geen vanzelfsprekendheid is. Het gevoel van veilig wonen, staat bij ons bovenaan. Dit vraagt veel van de gemeente, meer dan op dit moment gedaan kan worden. Daarom gaan wij voor meer handhaving door de gemeente en de juiste prioritering die daarbij hoort. Deregulering waar het kan om het duidelijk te houden.

Daarnaast verwachten we ook eigen verantwoordelijkheid van onze inwoners, waarbij we elkaar aan (durven te) spreken bij onjuist en onheus gedrag.

CDA bouwt verder aan:

- Meer prioriteit op handhaving.
- Een gemeentebrede campagne met de nadruk op sociaal (on)gewenst gedrag.
- Blijven investeren op samenwerking met buurgemeenten, de veiligheidsregio en politie om samen ondermijning aan te pakken.

Wij staan klaar om samen verder te bouwen.

1	Karlijn Looman	Didam
2	John Teunissen	's-Heerenberg
3	Chiel Polman	Didam
4	Oscar van Leeuwen	Braamt
5	Merel Balduk	Loil
6	Jurje Menting	Zeddam
7	Janine de Reus	Nieuw-Dijk
8	Jur Heebing	Beek
9	Martijn Peters	Loil
10	Theo Bolder	Azewijn
11	Max Berendsen	Didam
12	Aschwin Bosman	's-Heerenberg
13	Jan Bolder	Didam
14	Frenk Polman	Didam
15	Ab Reuling	Didam
16	Plonia Pieper-Hagen	's-Heerenberg
17	Marcel Schuurman	's-Heerenberg
18	Diede Balduk	Didam
19	Hans Stein	's-Heerenberg
20	Marcel Berendsen	Kilder
21	Walter Gerritsen	Beek
22	Paul Peters	's-Heerenberg

